

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 418

Gospodarka przestrzenna

Aktualne aspekty polityki

społeczno-gospodarczej i przestrzennej

**Contemporary Problems of Socio-economic
and Spatial Policy**

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2016

Redakcja wydawnicza: Barbara Majewska
Redakcja techniczna: Barbara Łopusiewicz
Korekta: Justyna Mroczkowska
Łamanie: Małgorzata Czupryńska
Projekt okładki: Beata Dębska

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania
znajdują się na stronach internetowych
www.pracnaukowe.ue.wroc.pl
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Publikacja udostępniona na licencji Creative Commons
Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Polska
(CC BY-NC-ND 3.0 PL)

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2016

ISSN 1899-3192
e-ISSN 2392-0041

ISBN 978-83-7695-563-6

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Zamówienia na opublikowane prace należy składać na adres:
Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
ul. Komandorska 118/120, 53-345 Wrocław
tel./fax 71 36 80 602; e-mail: econbook@ue.wroc.pl
www.ksiegarnia.ue.wroc.pl

Druk i oprawa: TOTEM

Spis treści

Wstęp	9
Krzysztof Balcerek, Robert Masztalski: Ocena ruchu inwestycyjnego na obszarach oddziaływania dużego miasta na przykładzie wydanych w gminie Długołęka pozwoleń na budowę i decyzji o warunkach zabudowy / Assessment of investment dynamics on the city's impact area on the example of building permits in gmina Długołęka and conditions of building development	11
Bartosz Bartosiewicz: Polityka rozwoju lokalnego w kurczących się małych miastach / Local development policy in shrinking small towns.....	22
Magdalena Belof: Wrocławski obszar metropolitalny jako laboratorium planowania w obszarach funkcjonalnych / Wrocław metropolitan area as a laboratory of planning for functional areas	32
Henryk Brandenburg, Katarzyna Ficek-Wojciuch, Marek Magdoń, Przemysław Sekuła: Interesariusze projektów publicznych – sukces projektu publicznego w ujęciu specjalistów od zarządzania projektami / Public projects' stakeholders – success of public project according to the project management specialists	41
Marcin Feltynowski: Unsustainable spatial planning – the example of communities of the central region / Niezrównoważone planowanie przestrzenne – przykład gmin regionu centralnego	52
Zbigniew Forycki: Metody pomiaru efektywności projektów innowacyjnych / Methods in assessment of the efficiency of innovative projects.....	61
Anna Golejewska, Dorota Czyżewska: Smart specialisation in the regions of eastern Poland – case study / Inteligentne specjalizacje w województwach Polski Wschodniej – studium przypadku	69
Eleonora Gonda-Soroczyńska: Klaster Polski Radon elementem innowacyjnej współpracy na rzecz rozwoju turystyki uzdrowiskowej w województwie dolnośląskim / Polish Cluster Radon as the element of innovative cooperation for the development of SPA tourism in Lower Silesia region	78
Ewa Gralik-Żmudzińska: Przekształcenie samodzielnego publicznego zespołu opieki zdrowotnej jako proces decyzyjny organów powiatu jeleniogórskiego / Conversion of a public, independent health care complex as a decision-making process of Jelenia Góra district's authorities.....	88
Arkadiusz Halama: Ocena wartości rekreacyjnej zbiornika „Wilkówka” / Assessment of the recreational value of water reservoir „Wilkówka”	99

Maria Heldak: Zasady nabywania gruntów pod drogi publiczne w Polsce / The principles of land acquisition for public roads in Poland.....	107
Marian Kachniarz, Kacper Siwek: Wydajność pracy w samorządzie terytorialnym / Labour productivity in local government.....	117
Wojciech Kisiała: Zmiany nierówności poziomu rozwoju gospodarczego powiatów w Polsce – konwergencja czy dywergencja? / Changes in the level of economic inequalities across poviát units in Poland – convergence or divergence?.....	127
Dariusz Klimek: Wpływ imigracji zarobkowej na rozwój gospodarczy kraju i regionów / Effect of labor migration on economic development of the country and the regions.....	136
Lidia Kłos: Rzeczowo-ekologiczne efekty realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych / Material and ecological aspects of the implementation of the National Program of the Municipal Wastewater Treatment.....	145
Janusz Kot, Ewa Kraska: Władze lokalne i regionalne jako animator tworzenia, funkcjonowania i rozwoju klastrów (na przykładzie województwa świętokrzyskiego) / Local and regional authorities as facilitators for the formation, operation and development of clusters (with examples from the Świętokrzyskie Province).....	156
Krzysztof Krzyżak: Dysfunkcje w wykonywaniu usług publicznych – przykład budowy i eksploatacji oświetlenia miejsc publicznych / Dysfunctions in the performance of public services – example of building and exploitation of the lighting of public areas.....	167
Alina Kulczyk-Dynowska: Przestrzenne i finansowe aspekty funkcjonowania obszaru chronionego – przykład Kampinoskiego Parku Narodowego / Spatial and financial aspects of the activity of protected area on the example of Kampinos National Park.....	179
Alina Kulczyk-Dynowska: Przestrzenne i finansowe aspekty funkcjonowania obszaru chronionego – przykład Wolińskiego Parku Narodowego / Spatial and financial aspects of the activity of protected area on the example of Wolin National Park.....	188
Zbigniew Kuriata: Zarządzanie krajobrazem kulturowym Polanowic, gmina Byczyna – wizja mieszkańców wsi / Cultural landscape management in Polanowice, Byczyna municipality – vision of village residents.....	198
Tadeusz Lasota, Leszek Stanek: Analiza rynku nieruchomości powiatu wrocławskiego na tle studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin / Analysis of the real estate market of the poviát Wrocław on the background of studies of conditions and directions of spatial development of municipalities.....	209
Grażyna Leńniewska: Przemoc ekonomiczna wobec kobiet – przezroczysty problem / Economic violence against women – the transparent problem..	219

Jerzy Ładysz, Magdalena Mayer: Czynniki i przejawy suburbanizacji post-industrialnej w miastach średnich województwa dolnośląskiego na przykładzie Bolesławca i Jeleniej Góry / Factors and consequences of post-industrial suburbanization in towns of Lower Silesia on the example of Bolesławiec and Jelenia Góra.....	226
Urszula Markowska-Przybyła: Determinanty kapitału społecznego w kontekście możliwości oddziaływania władz publicznych / Determinants of social capital in the context of the ability to influence by the public authorities.....	240
Piotr Paczowski: Dialog obywatelski kreatorem rozwoju lokalnego / Civil dialogue as a creator of local development	252
Sławomir Palicki, Paulina Stachowska: Estetyzacja artystyczna w procesach rewitalizacji miast / Artistic aesthetization in urban revitalization processes	264
Zbigniew Piepiora: Przeciwdziałanie skutkom powodzi i susz w województwie lubelskim / The counteraction of floods' and droughts' effects in Lublin voivodeship.....	274
Katarzyna Przybyła: Wpływ Kamiennogórskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej Małej Przedsiębiorczości na rozwój Jeleniej Góry i powiatu jeleniogórskiego / The impact of the Kamienna Góra Small Enterprise Special Economic Zone on the development of Jelenia Góra and the Jelenia Góra powiat	285
Beata Rosicka: Funkcja turystyczna sudeckich obiektów podziemnych z czasów II wojny światowej / Tourist function of the underground facilities from the word war II in the Sudetes	294
Kacper Siwek: Aglomeracja wałbrzyska w świetle teorii sieci – wybrane zagadnienia / The Wałbrzych agglomeration in the light of network theory – selected issues.....	302
Anna Skorwider-Namiołko, Jarosław Skorwider-Namiołko: Poziom rozwoju gospodarki odpadami na obszarach atrakcyjnych turystycznie / The level of waste management development in the touristic areas.....	311
Beata Skubiak, Barbara Kryk: Tworzenie potencjału rozwojowego obszarów problemowych na przykładzie województwa zachodniopomorskiego / Creation of the development potential of problem areas on the example of West Pomeranian voivodeship.....	318
Olimpia Stanaszek: Zagospodarowanie przestrzenne terenów o wysokiej wartości kulturowej – na przykładzie translokacji zabudowy łużyckiej Zagrody Kołodzieja / Land management on the areas of high cultural value – on the example of translocation of Lausitz building “Kołodziej Hut”	329
Marta Szaja: Wpływ wybranych aspektów przestrzennych na rozwój społeczno-gospodarczy samorządów gminnych – na przykładzie gmin nadmorskich województwa zachodniopomorskiego / The influence of chosen spa-	

tial aspects on socio-economic development of local self-governments – the example of maritime communes of the West Pomeranian voivodeship)	340
Beata Warczewska: Przekształcenia struktury funkcjonalno-przestrzennej miejscowości zlokalizowanych w granicach parku krajobrazowego / Transformation of the functional and spatial structure of villages located in the borders of landscape park	350
Beata Wieteska-Rosiak: Kierunki rozwoju transportu zrównoważonego w miastach w kontekście zmian klimatu / Directions of sustainable transportation development in the context of climate change	362

Wprowadzenie

Artykuły zamieszczone w niniejszym, piętnastym zeszycie „Gospodarki Przestrzennej”, przygotowanym w Katedrze Gospodarki Przestrzennej Wydziału Ekonomii, Zarządzania i Turystyki Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, poświęcone są wybranym problemom planowania i zagospodarowania przestrzennego. Wszystkie publikowane teksty odzwierciedlają aktualne problemy badawcze Autorów z rozmaitych dziedzin gospodarki przestrzennej. W zeszycie zaprezentowano wyniki badań naukowych dotyczących takich obszarów gospodarki przestrzennej, jak: kurczące się małe miasta, obszary metropolitalne, efektywność projektów innowacyjnych, turystyka uzdrowskowa, wartość rekreacyjna zbiorników wodnych, wydajność pracy w samorządzie terytorialnym, klastry, potencjał rozwojowy obszarów problemowych, zarządzanie krajobrazem kulturowym na obszarach wiejskich, czynniki i przejawy suburbanizacji postindustrialnej, inwestycje na obszarach oddziaływania dużych miast, funkcja turystyczna obiektów podziemnych, transport zrównoważony w miastach i inne. Treści zawarte w artykułach stanowią osobiste poglądy Autorów na przedstawione w nich problemy. Każdy artykuł podlegał recenzowaniu przez dwóch recenzentów z wiodących ośrodków naukowych w kraju.

Wyrażamy przekonanie, że publikacja ta będzie stanowiła istotny wkład w rozwój gospodarki przestrzennej jako interdyscyplinarnej dziedziny wiedzy, będzie także inspiracją do dalszych badań i analiz porównawczych. Większość artykułów, oprócz wartości czysto naukowej, ma także walor aplikacyjny. Pozwala to z optymizmem spoglądać w przyszłość tej szybko rozwijającej się dziedziny naukowej, jaką jest gospodarka przestrzenna.

W imieniu Komitetu Redakcyjnego

Jacek Potocki, Jerzy Ładysz

Katarzyna Przybyła

Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu
e-mail: katarzyna.przybyla@up.wroc.pl

**WPLYW KAMIENNOGÓRSKIEJ
SPECJALNEJ STREFY EKONOMICZNEJ
MAŁEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI NA ROZWÓJ
JELENIEJ GÓRY I POWIATU JELENIOGÓRSKIEGO**

**THE IMPACT OF THE KAMIENNA GÓRA
SMALL ENTERPRISE SPECIAL ECONOMIC ZONE
ON THE DEVELOPMENT OF JELENIA GÓRA
AND JELENIA GÓRA POVIAT**

DOI: 10.15611/pn.2016.418.28

JEL Classification: R10

Streszczenie: Celem artykułu jest próba określenia wpływu wywieranego przez Kamiennogórską Specjalną Strefę Ekonomiczną Małej Przedsiębiorczości (KSSEMP) na procesy rozwojowe zachodzące w Jeleniej Górze i w powiecie jeleniogórskim. Obszar ten znajduje się w południowo-zachodniej części woj. dolnośląskiego, łącznie zlokalizowane są na nim trzy podstrefy KSSEMP. Przeanalizowana została m.in. wielkość zatrudnienia generowanego przez KSSEMP czy wielkość inwestycji realizowanych przez firmy działające na podstawie zezwolenia w specjalnej strefie ekonomicznej.

Słowa kluczowe: specjalna strefa ekonomiczna, rozwój lokalny.

Summary: The article is an attempt to determine the impact of the Kamienna Góra Small Enterprise Special Economic Zone (KGSESEZ) on the development processes occurring in Jelenia Góra and Jelenia Góra poviats. The area is located in the south-western part of the Lower Silesia Voivodeship and comprises three KGSESEZ sub-zones. The analysed data included the size of employment generated by the KGSESEZ or the amount of investments pursued by companies functioning in the special economic zone on the basis of a permit.

Keywords: special economic zone, local development.

1. Wstęp

Celem artykułu jest próba określenia wpływu wywieranego przez Kamiennogórką Specjalną Strefę Ekonomiczną Małej Przedsiębiorczości (KSSEMP) na procesy rozwojowe zachodzące w Jeleniej Górze i w powiecie jeleniogórskim. Obszar ten znajduje się w południowo-zachodniej części województwa dolnośląskiego. W jego skład wchodzi łącznie pięć miast: Jelenia Góra (która jednocześnie jest powiatem grodzkim), Karpacz, Kowary, Piechowice, Szklarska Poręba oraz pięć gmin wiejskich, tj. Janowice Wielkie, Jezów Sudecki, Mysłakowice, Podgórzyn, Stara Kamienica (rys. 1).

Rys. 1. Powiat jeleniogórski i powiat miasta Jelenia Góra

Źródło: <http://gminy.pl/powiaty/10.html>.

Opisywany obszar ucierpiał wskutek zapoczątkowanej w 1989 r. transformacji systemowej, likwidacji uległo czy też ograniczyło działalność wiele przedsiębiorstw działających w regionie. Jednocześnie warto zauważyć, że Jelenia Góra w latach 1975-1998 była stolicą samodzielnego województwa. Wskutek reformy administracyjnej, która weszła w życie 1 stycznia 1999 r., straciła status miasta stołecznego. Wprowadzone zmiany w zakresie podziału administracyjnego kraju, korygując dotychczasową rangę miasta, wywarły istotny wpływ na strukturę i dynamikę zatrudnienia w gospodarce, co znalazło odbicie między innymi w poziomie realizowanych funkcji centralnych. Jelenia Góra straciła na znaczeniu, co przejawiało się w spadku liczby mieszkańców oraz liczby pracujących ogółem [Przybyła 2015].

Elementem stałym, niezależnym od funkcji centralnych opisywanego miasta, wpływającym na działanie nie tylko Jeleniej Góry, ale i pozostałych powiązanych terytorialnie jednostek administracyjnych, pozostał niezmiennie Karkonoski Park Narodowy [Kulczyk-Dynowska 2013].

KSSEMP została utworzona Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 września 1997 r. w sprawie ustanowienia Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Kamiennej Górze (Dz.U. nr 135, poz. 903 z późn. zm.¹). Jej istotą są zwolnienia od podatku dochodowego przyznawane inwestorom spełniającym określone prawem warunki. Misją KSSEMP jest wspieranie rozwoju między innymi południowo-zachodniej części województwa dolnośląskiego. Wśród celów wymieniane są: pobudzenie działalności produkcyjnej i usługowej, dywersyfikacja działalności gospodarczej w regionie czy aktywizacja rynku pracy². Można przyjąć, że są to cele, których realizacja łągodzić będzie negatywne skutki wzmiankowanych powyżej procesów, ich efekty są bowiem cały czas dostrzegalne na badanym obszarze.

Strefa obejmuje łączny obszar 413,4 ha, składa się z 15 podstref, a funkcjonować będzie do końca 2026 r. Na obszarze będącym przedmiotem zainteresowania w niniejszej pracy zlokalizowane są trzy podstrefy KSSEMP: Podstrefa Jelenia Góra, Podstrefa Piechowice, Podstrefa Janowice Wielkie. Wydaje się, że ze względu na powszechność zjawiska dojazdów do pracy zasadne jest badanie wpływu tych podstref również na cały powiat grodzki i ziemski.

Z podstref najdłużej, bo formalnie od 2003 r., istnieje Podstrefa Piechowice. Kolejną była Podstrefa Janowice Wielkie, która zainaugurowała czynną działalność (pierwsze nakłady inwestycyjne) w 2006 r. W Jeleniej Górze SSE działa aktywnie od 2010 r.

2. Oddziaływanie KSSEMP na rozwój Jeleniej Góry i powiatu jeleniogórskiego

Ze względu na wysoki stopień złożoności problemu pojęcie rozwoju lokalnego i regionalnego nie jest ściśle zdefiniowane. Każda jednostka terytorialna jest niepowtarzalną kombinacją czynników ludzkich, ekonomicznych, przyrodniczych i zagospodarowania przestrzennego [Dobrodziej 2002, s. 68]. W artykule oparto się na definicji utożsamiającej w zasadniczej mierze rozwój regionalny z rozwojem lokalnym. Tak więc progresywny rozwój regionalny (lokalny) jest zdeterminowany wzrostem gospodarczym regionu, czyli zwiększeniem produkcji dóbr i usług wskutek zwiększenia wykorzystywanych czynników produkcji oraz poprawy ich efektywności. Ilościowym zmianom produkcji powinny towarzyszyć zmiany jakościowe i strukturalne. Zmiany zachodzące w sposobie, poziomie i jakości życia mieszkańców regionu są pochodną wzrostu gospodarczego [Kosiedowski 2005, s. 21-25].

Opierając się na powyższej definicji oraz uwzględniając zakres dostępnych danych (w tym stan zasilenia BDL GUS), przeanalizowano sytuację na rynku pra-

¹ Tekst jednolity rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie kamiennogórskiej specjalnej strefy ekonomicznej ogłoszony został 15 grudnia 2008 r. (Dz.U. nr 232, poz. 1549), późniejsze zmiany obejmuje Załącznik do obwieszczenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 28 sierpnia 2014 r. (poz. 1423).

² Por. Plan rozwoju KSSEMP z 31.08.2009 r. (Dz.U. nr 158, poz.1242 z 24.09.2009 r.).

cy, szczególnie w zakresie sektora przemysłowego (przedsiębiorstwa tego sektora zdecydowanie dominują wśród firm strefowych) oraz nakłady inwestycyjne przy uwzględnieniu wpływu wywieranego na te zjawiska przez KSSEMP.

Punktem wyjścia w analizie może być wynikające z danych zawartych w tabeli 1 stwierdzenie, że w powiecie jeleniogórskim, począwszy od 2006 r., liczba pracujących ogółem oraz w sektorze przemysłowym spadała. Jednocześnie udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym nieznacznie spadł, przypuszczać można, że jest to skutek zachodzących procesów migracyjnych. W stanowiących część powiatu jeleniogórskiego Piechowicach sytuacja na rynku pracy zbliżona była do sytuacji charakterystycznej dla powiatu. Pracujący w sektorze przemysłowym w 2013 r. stanowili 96,3% wielkości z 2006 r.

Tabela 1. Pracujący ogółem w sektorze przemysłowym oraz udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w powiecie jeleniogórskim, wybranych gminach powiatu jeleniogórskiego i Jeleniej Górze

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	2006 r.	2009 r.	2013 r.
Powiat jeleniogórski ogółem			
Pracujący ogółem	9711	9702	9209
Pracujący w sektorze przemysłowym	4489	3748	3555
Udział bezrobotnych	10,4	9	9
Piechowice			
Pracujący ogółem	1233	1221	1187
Pracujący w sektorze przemysłowym	856	785	712
Udział bezrobotnych	8,3	7,1	8,3
Janowice Wielkie			
Pracujący ogółem	675	958	1070
Pracujący w sektorze przemysłowym	408	687	≈780 ³
Udział bezrobotnych	11,4	9,1	10,3
Jelenia Góra			
Pracujący ogółem	23 201	24 468	23 569
Pracujący w sektorze przemysłowym	7756	7979	7349
Udział bezrobotnych	7	6,4	6,5

Źródło: dane GUS.

³ Szacunek na podstawie obliczeń własnych. GUS, ze względu na tajemnicę statystyczną, nie podaje liczby osób pracujących w sektorze przemysłowym w Janowicach Wielkich w 2013 r. Zgodnie z Ustawą z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz.U. z dnia 31 lipca 1995 r.) nie mogą być udostępniane uzyskane w badaniach statystycznych informacje możliwe do powiązania i zidentyfikowania ich z konkretną osobą lub charakteryzujące wyniki ekonomiczne podmiotów gospodarki narodowej, prowadzących działalność gospodarczą, w szczególności jeżeli na daną agregację składa się mniej niż trzy podmioty lub udział jednego podmiotu w określonym zestawieniu jest większy niż trzy czwarte całości. Daje to wyobrażenie o charakterze sektora przemysłowego Janowic Wielkich.

W Janowicach Wielkich sytuacja wyglądała odmiennie. Stale wzrastała liczba pracujących ogółem oraz w sektorze przemysłowym. Jednocześnie udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym utrzymywał się na poziomie wyższym od średniego, odnotowanego dla całego powiatu.

W Jeleniej Górze w 2013 r. liczba pracujących ogółem była nieznacznie (o 1,6%) wyższa niż w okresie wyjściowym, jednocześnie spadła w relacji do 2009 r. Również liczba pracujących w sektorze przemysłowym miasta w 2009 r. była wyższa niż w 2006 i 2013 r. Niestety, w przypadku tej wielkości spadek był dotkliwszy, w efekcie w 2013 r. jeleniogórski sektor przemysłowy dawał pracę mniejszej liczbie osób niż w roku 2006. Warto zaznaczyć, że udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w powiecie grodzkim był niższy niż w powiecie ziemskim, w tym w Piechowicach i Janowicach Wielkich.

Jak już wspomniano, piechowicka podstrefa KSSEMP formalnie rozpoczęła swoją działalność w 2003 r. Pierwsze nakłady inwestycyjne przedsiębiorcy ponieśli w 2004 r., natomiast pierwsze osoby w strefie zatrudnione zostały w 2005 r. Od 2004 do 2014 r. wielkość nakładów systematycznie, choć z różną dynamiką, rosła (tab. 2, rys. 2). Przyjąć można, że spowolnienie tempa przyrostu nakładów inwestycyjnych oraz występujące w latach 2008-2011 zmniejszenie liczby osób pracujących w strefie jest w pewnej mierze pochodną światowego kryzysu gospodarczego. Wydaje się, że ze względu na fakt, iż w SSE lokują w przeważającej mierze przedsiębiorstwa kapitału zagranicznego⁴, nieuchronne było przeniesienie efektów kryzysu do Polski [Przybyła 2014]. Obecnie najbardziej znaczący inwestorzy w podstrefie to WEPA Professional Piechowice SA, będący własnością kapitału niemiecko-polskiego producent wyrobów papierniczych czy Polcolorit SA (kapitał włoski, ceramika).

Jednocześnie analiza udziału liczby pracujących w firmach zlokalizowanych na terenie podstrefy w ogólnej liczbie pracujących w Piechowicach oraz w ogólnej liczbie pracujących w sektorze przemysłowym miasta (tab. 3) pozwala stwierdzić, że znaczenie podstrefy dla rynku pracy i szeroko rozumianej gospodarki Piechowic jest bardzo duże i rosnące. W 2006 r. 8,4% ogółu pracujących zatrudnionych było w firmach strefowych, co odpowiada 12% pracujących w sektorze przemysłowym. W 2013 r. udziały te wzrosły odpowiednio do 45,1% i 75,1%.

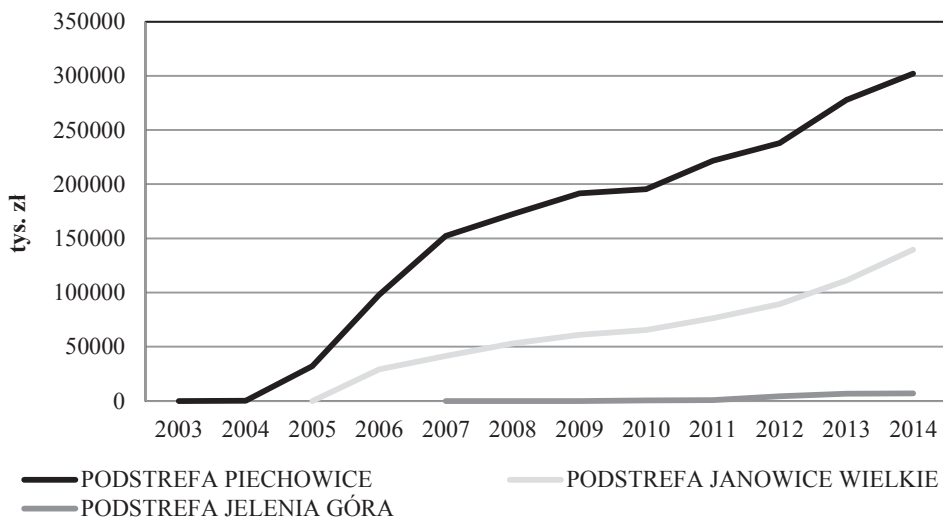
W pierwszym roku czynnego funkcjonowania Podstrefy Janowice Wielkie przedsiębiorcy zainwestowali w niej 29 022 tys. zł, zatrudniając jednocześnie 314 osób (tab. 2). Wziąwszy pod uwagę sytuację na rynku pracy gminy, miało to niebagatelne znaczenie (udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2005 r. wynosił 13,3%). Podobnie jak w Podstrefie Piechowice nakłady inwestycyjne, ze zmienną dynamiką, rosły (tab. 2, rys. 2). Jeśli chodzi o liczbę pracowników, wyraźnie gorsze były lata 2011-2012, poprawę sytuacji obserwować można po 2012 r.

⁴ Zgodnie z Informacją o realizacji ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych, stan na 31 grudnia 2013 r., udział polskiego kapitału zainwestowanego w strefach w Polsce w 2013 r. wynosił 19,19%, co odpowiadało 17 872,5 mln zł nakładów inwestycyjnych.

Tabela 2. Zatrudnienie oraz nakłady inwestycyjne w podstrefach KSSEMP zlokalizowanych na badanym obszarze

Rok	Podstrefa Piechowice		Podstrefa Janowice Wielkie		Podstrefa Jelenia Góra	
	zatrudnienie	nakłady (tys. zł)	zatrudnienie	nakłady (tys. zł)	zatrudnienie	nakłady (tys. zł)
2003	0	0	-	-	-	-
2004	0	169	-	-	-	-
2005	8	32 172	0	0	-	-
2006	103	97 895	314	29 022	-	-
2007	591	152 241	461	41 662	0	0
2008	519	172 421	466	52 999	0	0
2009	505	191 676	656	60 935	0	0
2010	503	195 556	800	65 378	0	554
2011	494	221 686	735	76 409	0	798
2012	533	238 079	677	89 492	30	4352
2013	535	277 896	743	111 123	35	6730
2014	589	302 093	1 050	139 499	39	6996

Źródło: dane KSSEMP.

Rys. 2. Nakłady inwestycyjne w podstrefach KSSEMP (w tys. zł)

Źródło: opracowanie własne.

Podkreślić należy rosnący, dominujący udział pracujących w firmach strefowych w ogólnej liczbie pracujących oraz w ogólnej liczbie pracujących w sektorze przemysłowym w gminie (tab. 3). W 2006 r. 46,5% ogółu pracujących zatrudnionych było w firmach KSSEMP, co odpowiada 77% pracujących w sektorze przemysłowym. W 2013 r. udziały te wzrosły odpowiednio do 69,4% i 95,3%.

Tabela 3. Udział pracujących w firmach zlokalizowanych na terenie podstref KSSEMP w ogólnej liczbie pracujących (1) oraz w ogólnej liczbie pracujących w sektorze przemysłowym (2) w badanych jednostkach terytorialnych

Jednostka terytorialna	2006 r.		2009 r.		2013 r.	
	1	2	1	2	1	2
Piechowice	8,35%	12,03%	41,36%	64,33%	45,07%	75,14%
Janowice Wielkie	46,52%	76,96%	68,48%	95,49%	69,44%	95,26%
Jelenia Góra	x	x	0,00%	0,00%	0,15%	0,48%
Powiat jeleniogórski i Jelenia Góra łącznie	1,27%	3,41%	3,40%	9,90%	4,01%	12,04%

Źródło: opracowanie własne.

Podstawowym inwestorem w tej podstrefie jest produkujące elementy wyposażenia samochodów przedsiębiorstwo Dr. Schneider Automotive Polska Sp. z o.o., będące własnością kapitału niemieckiego.

Pomimo że jeleniogórska podstrefa KSSEMP formalnie funkcjonuje od 2007 r., pierwsze nakłady inwestycyjne przedsiębiorcy ponieśli dopiero w 2010 r., natomiast pierwsze osoby w strefie zatrudnione zostały w 2012 r. W strefie inwestują Industrial Packaging Solutions Jelenia Góra Sp. z o.o. (opakowania drewniane dla przemysłu motoryzacyjnego) czy O.P.S.O. Sp. z o.o. (odwodnienia liniowe z polimerobetonu, kapitał belgijski). Na tle pozostałych podstref funkcjonujących na badanym obszarze wielkość nakładów inwestycyjnych oraz liczba osób pracujących w firmach strefowych są nieznaczne (tab. 2, rys. 2). Również stosunek liczby osób pracujących w firmach zlokalizowanych na terenie SSE do ogólnej liczby pracujących w Jeleniej Górze oraz do pracujących w sektorze przemysłowym (tab. 3) – poniżej 0,5% – świadczy o małym znaczeniu tej formy aktywności gospodarczej dla ekonomiki miasta.

Ze względu na fakt, że obszary powiatów grodzkiego i ziemskiego są w wielu wymiarach silnie z sobą powiązane, m.in. poprzez występujące zjawisko dojazdów do pracy poza miejsce zamieszkania, zdecydowano się zbadać łączny wpływ trzech podstref na cały rynek pracy obszaru będącego przedmiotem badania. Analiza udziału łącznej liczby pracujących w firmach zlokalizowanych na terenie wszystkich podstref w ogólnej liczbie pracujących w powiecie jeleniogórskim i w Jeleniej Górze oraz w ogólnej liczbie pracujących w sektorach przemysłowych (tab. 3) pozwala stwierdzić, że znaczenie podstref dla rynku pracy i szeroko rozumianej gospodarki

wzrasta. W szczególności dotyczy to sektora przemysłowego, w 2013 r. ponad 12% osób pracujących w przemyśle zatrudnionych było w firmach strefowych.

3. Podsumowanie

Przeprowadzone badanie pozwala stwierdzić, że funkcjonowanie SSE wywiera pozytywny wpływ na rozwój badanego obszaru. Dotyczy to w szczególności tych podstref, które działają już od dłuższego czasu.

Podkreślić należy, że każda nowa inwestycja, tworząc nowe miejsca pracy, przyczynia się do ograniczenia bezrobocia, zwiększenia zatrudnienia, a tym samym do wzrostu dochodów ludności. Wzrost zamożności społeczeństwa ma bezpośrednie przełożenie na wzrost popytu; w przypadku pojawienia się oszczędności, dodatkowo, przy udziale sektora bankowego, mogą wystąpić korzyści w postaci kolejnych inwestycji. Wszystkie te elementy prowadzą do powiększenia się dochodów budżetowych, a jednocześnie nastąpić może poprawa jakości życia mieszkańców [Przybyła 2010].

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa KSSEMP funkcjonować będzie do 2026 r. Wziąwszy pod uwagę istotny wpływ wywierany przez podstrefy na rynek pracy, szczególnie w Janowicach Wielkich i Piechowicach, władze lokalne powinny podjąć działania dążące do zatrzymania inwestorów po likwidacji SSE, ewentualnie zastanowić się nad alternatywnymi rozwiązaniami, których efektem będzie tworzenie innych miejsc pracy.

Dodatkowo przeprowadzone badanie potwierdziło podatność SSE na globalne wahania koniunktury. Jest to szczególnie niebezpieczne, gdy sektor przemysłowy miejscowości jest zdominowany, jak np. w Janowicach Wielkich, przez jeden lub niewielką liczbę dużych podmiotów gospodarczych. Kłopoty przedsiębiorstw przełożyć się mogą z dużą siłą na sytuację gospodarczą jednostki terytorialnej. Tak więc dążyć należy do dywersyfikacji bazy ekonomicznej obszaru.

Przeprowadzona w niniejszych badaniach ocena sytuacji gospodarczej powiatów może stać się elementem składowym szerszych badań nad wieloaspektową i zrównoważoną oceną polityk rozwojowych samorządów. Badania w tym zakresie są coraz częściej podejmowane w ostatnich latach [Kazak i in. 2014].

Literatura

- Dobrodziej J., 2002, *Rola władz lokalnych w stymulowaniu rozwoju – aspekt teoretyczny*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, nr 939, s. 68-73.
- Kazak J., Szewrański Sz., Decewicz P., 2014, *Holistic assessment of spatial policies for sustainable management: Case study of Wrocław larger urban zone (Poland)*, [w:] Lee D., Dias E., Scholten H. (ed.), *Geodesign by Integrating Design and Geospatial Sciences*, GeoJournal Library, vol. 111, Geodesign, Springer, s. 71-85.

- Kosiedowski W., 2005, *Wprowadzenie do teorii i praktyki rozwoju regionalnego i lokalnego*, [w:] Kosiedowski W. (red.), *Samorząd terytorialny w procesie rozwoju regionalnego i lokalnego*, Wyd. Dom Organizatora, Toruń, s. 11-57.
- Kulczyk-Dynowska A., 2013, *Inwestycje infrastrukturalne Karkonoskiego Parku Narodowego a zrównoważony rozwój obszaru*, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, nr 297, s. 205-214.
- Ministerstwo Gospodarki, 2014, *Informacja o realizacji ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych, stan na 31 grudnia 2013 r.*, Warszawa, <http://www.mg.gov.pl/files/upload/7809/Raport%20na%20RM1.pdf> (20.04.2015).
- Przybyła K., 2010, *Wpływ specjalnych stref ekonomicznych na kształtowanie się bazy ekonomicznej miast*, Wydawnictwo UP we Wrocławiu, Wrocław.
- Przybyła K., 2014, *Influence of an economic crisis on functioning of special economic zones in the Lower Silesia*, [w:] Jedlička P. (ed.), *Hradec Economic Days 2014, Economic Development and Management of Regions*, part IV, University of Hradec Kralove, Hradec Kralove, s. 201-207.
- Przybyła K., 2015, *The impact of the polish administrative reform on the central functions of Lower Silesian cities*, [w:] Jedlička P. (ed.), *Hradec Economic Days 2015, Economic Development and Management of Regions*, part V, University of Hradec Kralove, Hradec Kralove, s. 131-137.
- Urząd Statystyczny we Wrocławiu, 2007, *Województwo Dolnośląskie. Podregiony, Powiaty, Gminy 2007*, <http://wroclaw.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/roczniki-statystyczne/dane-powiatowe-127/praca-dochody-ludnosc-462/> (29.04.2015).
- Urząd Statystyczny we Wrocławiu, 2010, *Województwo Dolnośląskie. Podregiony. Powiaty. Gminy 2010*, <http://wroclaw.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/roczniki-statystyczne/wojewodztwo-dolno-slaskie-podregiony-powiaty-gminy-2010,1,23.html> (25.04.2015).
- Urząd Statystyczny we Wrocławiu, 2014, *Województwo Dolnośląskie. Podregiony, Powiaty, Gminy 2014*, <http://wroclaw.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/roczniki-statystyczne/wojewodztwo-dolno-slaskie-podregiony-powiaty-gminy-2014,1,7.html> (29.04.2015).